

Список використаних джерел

1. Кавун, Г. Розробка та дослідження методів економіко-математичного моделювання для оптимального управління аграрного підприємства.// *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*, 2020(2), 280-286. Режим доступу <http://www.tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/article/view/77>
2. Кравець О. Оптимізація використання земельних ресурсів // Сучасні наукові дослідження на шляху до євроінтеграції: матеріали Міжнародного науково-практичного форуму (Мелітополь, 21-22 червня 2019 р.); Ч. 2 (С. 193-196). Режим доступу <http://elar.tsatu.edu.ua/handle/123456789/8617>
3. Кравець О. Застосування економіко-математичних методів у менеджменті аграрного виробництва. Режим доступу <http://elar.tsatu.edu.ua/bitstream/123456789/4489/1/%D0%9A%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B5%D1%86%D1%8C1.pdf>
4. Юрчук Н. Використання економіко-математичних методів в управлінні інноваційним розвитком економічних систем. // Режим доступу http://www.investplan.com.ua/pdf/18_2015/7.pdf

Олена ЛЕВІЩЕНКО,
студентка 2 курсу магістратури, спеціальність «Менеджмент»,
Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Д. Моторного,
м. Мелітополь, Україна

ФОРМУВАННЯ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Інтелектуальний капітал має величезний резерв соціально-економічної активності, що визначає напрямок розвитку економіки. Сучасний період характеризується нестабільністю умов довкілля, зменшенням життєвого циклу товарів та послуг, що веде до посилення ринкової конкуренції та послаблює конкурентні переваги підприємств. З цієї причини актуалізується проблема, пов'язана з ефективним управлінням діяльністю з формування, зростання та раціонального використання інтелектуального капіталу підприємства.

Сучасні підприємства, створюючи систему управління інтелектуальним капіталом, мають на меті зростання ефективності їх функціонування, підвищення конкурентоспроможності і повинні базуватися на таких основоположних елементах:

–людський капітал, який є основною складовою системи знань підприємства. Управління людським капіталом має на меті отримання знань, їх зростання та розвиток на підприємстві, а також взаємний обмін із зовнішніми структурами;

–основи знань та способи їх реалізації. Управління базами даних пов'язане з їх формуванням, накопиченням, систематизацією та використанням на підприємстві;

–організаційна культура, на основі якої знання оновлюються, поширюються, збільшуються. На зростання обсягу знань підприємства величезний вплив надають умови довкілля, пов'язані з впливом різноманітних чинників.

Складовими частинами механізму управління інтелектуальним капіталом є

цілі, методи, функції управління, структура, суб'єкти, об'єкти управління, які в сукупності надають цілеспрямований вплив на функціонування та розвиток інтелектуального капіталу [1]. До організаційної складової механізму належать структурні та соціально-психологічні аспекти управління, спрямовані на досягнення економічних цілей підприємства. Організаційно-економічний механізм управління інтелектуальним капіталом спрямований на сталий, ефективний розвиток та функціонування інтелектуального капіталу підприємства, що передбачає наявність реакції у відповідь, а також проведення оцінки інтелектуального капіталу підприємства за допомогою певних методів управління, розглянутих нижче. Організаційно-економічний механізм управління інтелектуальним капіталом повинен перебувати у нерозривному зв'язку з господарським механізмом управління підприємством та мати спрямованість на довгострокову перспективу розвитку підприємства.

Структура організаційно-економічного механізму управління інтелектуальним капіталом представлена двома підсистемами: керуючою та керованою. Вони перебувають у тісній взаємодії та визначають зв'язки, напрями управлінських впливів у системі управління.

Керована підсистема механізму включає складові інтелектуального капіталу. Керуюча підсистема є основою механізму управління. Управління інтелектуальним капіталом базується на застосуванні наступних методів управління: організаційних, економічних, соціально-психологічних. Розглянемо методи управління інтелектуальним капіталом підприємства.

Організаційні методи управління спрямовані на організацію спільної роботи на підприємстві через розподіл обов'язків, відповідальності, повноважень, функцій працівників, встановлення алгоритму ділових взаємин підрозділів.

Соціально-психологічні методи управління займають важливе місце у процесі роботи з клієнтами, їх вплив спрямовано формування організаційної культури, соціально-психологічні методи використовують у роботі з торговими знаками і торговими марками.

Економічні методи управління впливають на відтворення та використання інтелектуальних ресурсів. Практична реалізація економічних методів пов'язана з такими процесами: здійснення інвестицій в інтелектуальний капітал; ціноутворення інтелектуальних ресурсів; визначення рівня винагороди менеджерів у сфері управління інтелектуальним капіталом; вирішення проблем рентабельності при використанні інтелектуального капіталу та ін. Всі представлені методи повинні раціонально з'єднуватися в механізмі управління. Основа механізму управління становлять структура та зміст керуючої системи. Об'єктами організаційного впливу є елементи керованої (виробничої) системи, елементи керуючої системи, процеси управління виробництвом, організація праці виробничого та управлінського персоналу. Основа прийняття управлінських рішень у сфері управління інтелектуальним капіталом становить система оцінки ефективності управління ним, тому ключовим елементом даного механізму така оцінка [2].

До основних завдань управління людським капіталом для підприємства можна віднести такі: виявлення потреб у навчанні та планування навчання

працівників з метою підвищення їх професійної кваліфікації – розробка професійних компетенцій для працівників різних посад та професій, вимог до кваліфікації різних груп працівників; акцентування уваги на проблемі зростання творчої активності працівників, вивчення та впровадження методів підвищення творчої активності працівників на підприємстві; постановка проблеми комерціалізації результатів перспективних розробок силами працівників підприємства; розробка підходів до управління лояльністю працівників підприємства; проведення заходів з оцінки ефективності розвитку та використання людського капіталу на підприємстві [1].

Основними завданнями управління організаційним капіталом на підприємстві є: розробка пропозицій та заходів, пов'язаних з оптимізацією організаційної структури управління підприємством; проведення досліджень ринкового попиту та економічної оцінки організаційного капіталу; проведення розрахунку окупності інвестицій у створення об'єктів організаційного капіталу; організація діяльності, пов'язаної з реєстрацією прав на інтелектуальну власність; проведення процедур оцінки вартості торгової марки; реалізація програми з комплексного використання інформаційних технологій та локальної системи зв'язку на підприємстві; формування організаційних цінностей та планування етапів розвитку корпоративної культури підприємства [1].

Таким чином, організаційно-економічний механізм управління інтелектуальним капіталом підприємства – це система елементів управління: підсистеми, що управляється, підсистеми, що управляє, методів управління, критеріїв і методів оцінки ефективності управлінських впливів на об'єкти управління (людський капітал, організаційний капітал, клієнтський капітал), яка дозволяє підприємству отримувати додаткові конкурентні переваги.

Література.

1. Бутнік-Сіверський О. Б. Інтелектуальний капітал: Lviv Polytechnic National University Institutional Repository <http://ena.lp.edu.ua> 93 теоретичний аспект / О. Б. Бутнік-Сіверський // Інтелектуальний капітал. – 2002. – № 1. – С. 16–27.
2. Вакульчик О. М. Формування економічної категорії “інтелектуальний капітал” в умовах стратегічного розвитку підприємства / О. М. Вакульчик, Г. Л. Ступнікер // Механізм регулювання економіки. – 2007. – № 2. – С. 60–64.
3. Кендюхов О. В. Організаційно-економічний механізм управління інтелектуальним капіталом підприємства: автореф. дис... д-ра екон. наук: 08.00.04 / О. В. Кендюхов; НАН України. Ін-т економіки пром-сті. – Донецьк, 2007. – 31 с. 33.
4. Колот А. М. Інноваційна праця та інтелектуальний капітал у системі факторів формування економіки знань / А. М. Колот // Економічна теорія. – 2007. – № 2. – С. 3–13.
5. Ситник Й. С. Інтелектуалізація капіталу організації та його структурування / Й. С. Ситник // Формування ринкової економіки: зб. наук. пр./ М-во освіти і науки України, ДВНЗ “Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана”. – К.: КНЕУ, 2012. – Спец. вип.: у 2 ч. – Ч. 1: Стратегічні імперативи сучасного менеджменту /